

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

30 липня 2015 року

м. Київ

800/215/15

Вищий адміністративний суд України у складі:

Головуючого

Маслія В.І.

Суддів

Калашнікової О.В.

Шведа Е.Ю.

Кравцова О.В.

Васильченко Н.В.

При секретарі судового засідання

Зубенко Д.В.,

За участю позивача - Швеця О.Г.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні справу за адміністративним позовом Швеця Олега Григоровича до Президента України, Верховної Ради України про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії,

в с т а н о в и в:

21 травня 2015 року до суду надійшов адміністративний позов Швеця Олега Григоровича. Зокрема, в своєму позові, з урахуванням заяви про збільшення позовних вимог, Швець О.Г. просив суд:

- визнати протиправною бездіяльність Президента України щодо прийняття рішення про введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та подання цього рішення (указу) Верховній Раді України на затвердження;
- визнати протиправною бездіяльність Президента України щодо прийняття рішення про застосування (використання) Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, та подання цього рішення (указу) Верховній Раді України на схвалення;
- визнати протиправною бездіяльність Президента України щодо внесення до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни;
- визнати протиправною бездіяльність Верховної Ради України щодо розгляду питання про ініціювання конституційної процедури імпічменту Президента України в якості реагування (на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені ч. 2 ст. 19, ст. 111 Конституції України) на оскаржувані протиправну бездіяльність Президента України щодо організації оборони України у передбаченій Конституцією і законами України спосіб.
- зобов'язати Президента України невідкладно внести до Верховної Ради

України подання про оголошення стану війни:

- зобов'язати Президента України невідкладно прийняти рішення про застосування (використання) Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, і подати це рішення (указ) Верховній Раді України на схвалення;

- зобов'язати Верховну Раду України в якості реагування на оскаржувану бездіяльність Президента України, що триває у часі, невідкладно розглянути питання про ініціювання конституційної процедури імпичменту Президента України.

Ухвалою Вищого адміністративного суду України від 23.06.2015 року відкрито провадження у зазначеній справі та призначено справу до розгляду у судовому засіданні.

В запереченнях, що надійшли на адресу Вищого адміністративного суду України, представник президента України просить відмовити у задоволенні адміністративного позову.

Крім того, до суду надійшло клопотання представника Верховної Ради України про закриття провадження у справі в частині позовних вимог до Верховної Ради України.

Заслухавши позивача, дослідивши матеріали справи, колегія суддів Вищого адміністративного суду України вважає за необхідне зазначити наступне.

Конституційний Суд України у Рішенні від 15.10.2008 року № 23-рп/2008 (справа про проголошення Президентом України всеукраїнського референдуму за народною ініціативою) зазначив, що згідно з Конституцією України Президент України є гарантом додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, зобов'язаний діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачених Конституцією та законами України.

Повноваження Президента України визначаються виключно Конституцією України.

Зокрема, статтею 102 Конституції України передбачено, що Президент України є главою держави і виступає від її імені. Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Статтею 106 Конституції України визначені повноваження Президента, зокрема у сфері національної безпеки, оборони та військової політики.

Відповідно до пунктів 1, 17, 18, 19, 20 частини 1 статті 106 Конституції України Президент України забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави; є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави; очолює Раду національної безпеки і оборони України; вносить до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та у разі збройної агресії проти України приймає рішення про використання Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань; приймає відповідно до закону рішення про загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України.

Закон України «Про оборону України» (в редакції від 12 лютого 2015 року) встановлює засади оборони України, а також повноваження органів державної влади, основні функції та завдання органів військового управління, місцевих

державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, обов'язки підприємств, установ, організацій, посадових осіб, права та обов'язки громадян України у сфері оборони.

Статтею 4 Закону України «Про оборону України» передбачено, що у разі збройної агресії проти України або загрози нападу на Україну Президент України приймає рішення про загальну або часткову мобілізацію, введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях, застосування Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, подас його Верховній Раді України на схвалення чи затвердження, а також вносить до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни.

Органи державної влади та органи військового управління, не чекаючи оголошення стану війни, вживають заходів для відсічі агресії. На підставі відповідного рішення Президента України Збройні Сили України разом з іншими військовими формуваннями розпочинають воєнні дії.

З моменту оголошення стану війни чи фактичного початку воєнних дій настав воєнний час, який закінчується у день і час припинення стану війни.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про оборону України» Президент України здійснює повноваження у сфері оборони відповідно до Конституції України. Повноваження Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України визначаються законами.

Для здійснення повноважень у сфері оборони, визначених Конституцією та законами України, Президент України видає укази і розпорядження. Як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Президент України видає накази і директиви з питань оборони.

Відповідно до пункту 31 статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить затвердження протягом двох днів з моменту звернення Президента України указів про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію, про оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації.

Частиною 1 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України передбачено, що завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

Відповідно до частини 1 статті 6 Кодексу адміністративного судочинства України кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або інтереси.

У контексті з положеннями частини 1 статті 6 Кодексу адміністративного судочинства України, яка передбачає право на судовий захист для завдання адміністративного судочинства полягає у захисті саме порушених прав особи в публічно-правових відносинах. При цьому захист прав, свобод та інтересів осіб передбачає наявність встановленого судом факту їх порушення.

У пункті 8 частини 1 статті 3 Кодексу адміністративного судочинства України

позивача визначено, зокрема, як особу, на захист прав, свобод та інтересів якої подано адміністративний позов до адміністративного суду.

Таким чином до адміністративного суду вправі звернутися з позовом особа, яка має суб'єктивне уявлення, особисте переконання в порушенні її прав чи свобод. Однак обов'язковою умовою надання правового захисту судом є об'єктивна наявність відповідного порушення права або законного інтересу на момент звернення до суду.

Тобто, адміністративний суд під час розгляду справи повинен встановити факт або обставини, які б свідчили про порушення прав, свобод чи інтересів позивача з боку відповідача - суб'єкта владних повноважень, створення перешкод для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод позивача.

Разом з тим, позивачем не наведено доводів, а судом не встановлено порушення його прав, свобод та законних інтересів Президентом України в зв'язку із неприйняттям рішення про введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та подання цього рішення (Указу) Верховній Раді України на затвердження; неприйняттям рішення про застосування (використання) Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України та подання цього рішення (Указу) Верховній Раді України на схвалення; не внесенням до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни.

Таким чином, позовні вимоги про визнання протиправною бездіяльності Президента України, що полягає у неприйнятті рішення про введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та подання цього рішення (Указу) Верховній Раді України на затвердження, неприйнятті рішення про застосування (використання) Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України та подання цього рішення (Указу) Верховній Раді України на схвалення; не внесенні до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та зобов'язання Президента України вчинити всі вищезазначені дії задоволенню не підлягають.

Що стосується позовних вимог до Верховної Ради України, слід зазначити наступне.

Відповідно до пункту 10 статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить усунення Президента України з поста в порядку особливої процедури (імпичменту), встановленому статтею 111 цієї Конституції.

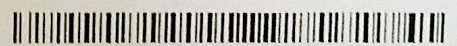
Ініціювання усунення Президента України з посади в порядку імпичменту є спеціальною парламентською процедурою притягнення глави держави до конституційної відповідальності за наявності в його діях ознак складу злочину.

Відповідно до частини другої статті 111 Конституції України питання про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту ініціюється більшістю від конституційного складу Верховної Ради України.

Рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту приймається Верховною Радою України не менш як трьома четвертими від її конституційного складу.

Статтями 84 та 91 Конституції України встановлені повноваження Верховної Ради України, які стосуються процедури проведення пленарних засідань та голосування на них.

Відповідно до принципу поділу державної влади в Україні (стаття 6 Конституції України) органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах і відповідно до законів України.

Згідно статті 75 Конституції України єдиним органом законодавчої влади в Україні є Парламент - Верховна Рада України, до повноважень якої належить прийняття законів відповідно до пункту п'ятого статті 85 Конституції України.

У мотивувальній частині Рішення Конституційного Суду України від 27 березня 2002 року № 7-рп/2002 імперативно визначено, що за змістом положень статей 85, 91 Конституції України Верховна Рада України приймає закони, постанови та інші правові акти. Вони є юридичною формою реалізації повноважень єдиного органу законодавчої влади в Україні та, відповідно до частини другої статті 147, частини першої статті 150 Конституції України, є об'єктом судового конституційного контролю.

У Рішенні Конституційного Суду України від 17 жовтня 2002 року № 17-рп/2002 у справі у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (щодо повноважності Верховної Ради України) зазначено, що Верховна Рада України визначена в статті 75 Конституції України парламентом - єдиним органом законодавчої влади в Україні. Як орган державної влади Верховна Рада України є колегіальним органом, який складають чотириста п'ятдесят народних депутатів України. Повноваження Верховної Ради України реалізуються спільною діяльністю народних депутатів України на засіданнях Верховної Ради України під час її сесій. Визначення Верховної Ради України єдиним органом законодавчої влади означає, що жоден інший орган державної влади не уповноважений приймати закони. Верховна Рада України здійснює законодавчу владу самостійно, без участі інших органів.

Як наголосив Конституційний Суд України в своєму рішенні від 24.06.1999 року № 6-рп/99, метою функціонування поділу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову є розмежування повноважень між різними органами державної влади та недопущення привласнення повноти державної влади однією з гілок влади.

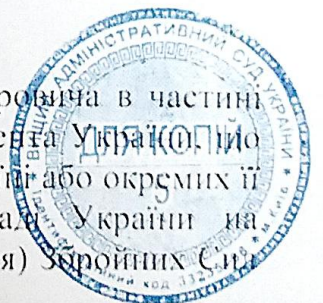
З огляду на викладене колегія суддів зазначає, що законодавством не визначено право адміністративного суду переймати на себе функції та повноваження інших органів державної влади, які реалізуються відповідними суб'єктами владних повноважень в межах закону на власний розсуд.

Враховуючи викладене, позовні вимоги про визнання протиправною бездіяльності Верховної Ради України щодо розгляду питання про ініціювання конституційної процедури імпічменту Президента України в якості реагування на оскаржувані протиправну бездіяльність Президента України щодо організації оборони України у передбаченій Конституцією і законами України спосіб та зобов'язання Верховної Ради України невідкладно розглянути питання про ініціювання конституційної процедури імпічменту Президента України - не підлягають задоволенню.

Керуючись статтями 18, 159 - 163, 171-1 Кодексу адміністративного судочинства України, суд -

п о с т а н о в и в :

В задоволенні адміністративного позову Швеця Олега Григоровича в частині позовних вимог про визнання протиправною бездіяльності Президента України, що полягає у неприйнятті рішення про введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та подання цього рішення (Указу) Верховній Раді України на затвердження, неприйнятті рішення про застосування (використання) Збройних Сил

України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України та подання цього рішення (Указу) Верховній Раді України на схвалення; не внесенні до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та зобов'язання Президента України вчинити всі вищезазначені дії, та до Верховної Ради України про зобов'язання невідкладно розглянути питання про ініціювання конституційної процедури імпичменту Президента України – відмовити.

Постанова може бути переглянута Верховним Судом України у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

Головуючий:

підпис

В.І. Маслій

Судді:

підпис

О.В. Калашнікова

підпис

Е.Ю. Швед

підпис

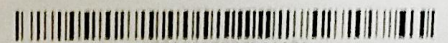
О.В. Кравцов

підпис

Н.В. Васильченко

З оригіналом
згідно

Босіченко

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ДОДАТКОВА ПОСТАНОВА (вступна та резолютивна частини)

06 серпня 2015 року

справа № 800/215/15

Вищий адміністративний суд України у складі:
Головуючого
Суддів

- Маслій В.І.
- Калашнікової О.В.
- Розваляєвої Т.С.
- Кравцова О.В.
- Леонтович К.Г.

При секретарі судового засідання Зубенко Д.В.,
За участю позивача - Швеця О.Г.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні питання про прийняття додаткового судового рішення за результатами розгляду справи за адміністративним позовом Швеця Олега Григоровича до Президента України, Верховної Ради України про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії

Керуючись статтями 168, 221, 232 Кодексу адміністративного судочинства України, суд. -
п о с т а н о в и в:

Відмовити у задоволенні позову Швеця Олега Григоровича в частині позовних вимог про визнання протиправною бездіяльності Верховної Ради України щодо розгляду питання про ініціювання конституційної процедури імпичменту Президента України в якості реагування (на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені ч. 2 ст. 19, ст. 111 Конституції України) на оскаржувану протиправну бездіяльність Президента України щодо організації оборони України у передбаченій Конституцією і законами України спосіб.

Постанова може бути переглянута Верховним Судом України у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

Головуючий:

підпис

В.І. Маслій

Судді:

підпис

О.В. Калашнікова

підпис

Т.С. Розваляєва

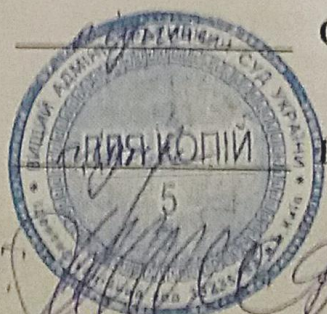
підпис

О.В. Кравцов

підпис

К.Г. Леонтович

3 оригіналом
згідно

Посвідчення судді

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ДОДАТКОВА ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

06 серпня 2015 року

справа № 800/215/15

Вищий адміністративний суд України у складі:

Головуючого	Маслія В.І.
Суддів	Калашнікової О.В.
	Розваляєвої Т.С.
	Кравцова О.В.
	Леонтович К.Г.

При секретарі судового засідання Зубенко Д.В.,

За участю позивача - Швеця О.Г.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні питання про прийняття додаткового судового рішення за результатами розгляду справи за адміністративним позовом Швеця Олега Григоровича до Президента України, Верховної Ради України про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії

В С Т А Н О В И В:

21 травня 2015 року до суду надійшов адміністративний позов Швеця Олега Григоровича Зокрема, в своєму позові, з урахуванням заяви про збільшення позовних вимог, Швець О.Г. просив суд:

- визнати протиправною бездіяльність Президента України щодо прийняття рішення про введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та подання цього рішення (указу) Верховній Раді України на затвердження;
- визнати протиправною бездіяльність Президента України щодо прийняття рішення про застосування (використання) Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, та подання цього рішення (указу) Верховній Раді України на схвалення;
- визнати протиправною бездіяльність Президента України щодо внесення до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни;
- визнати протиправною бездіяльність Верховної Ради України щодо розгляду питання про ініціювання конституційної процедури імпичменту Президента України в якості реагування (на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені ч. 2 ст. 19, ст. 111 Конституції України) на оскаржувані протиправну бездіяльність Президента України щодо організації оборони України у передбаченій Конституцією і законами України спосіб;
- зобов'язати Президента України невідкладно внести до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни;
- зобов'язати Президента України невідкладно прийняти рішення про застосування (використання) Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, і подати це рішення (указ) Верховній Раді України на схвалення;
- зобов'язати Верховну Раду України в якості реагування на оскаржувану бездіяльність Президента України, що триває у часі, невідкладно розглянути питання про ініціювання конституційної процедури імпичменту Президента України.

Постановою Вищого адміністративного суду України від 30 липня 2015 року відмовлено у задоволенні позову Швеця Олега Григоровича в частині позовних вимог про визнання протиправною бездіяльності Президента України, що полягає у неприйнятті рішення про

введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та подання цього рішення (Указу) Верховній Раді України на затвердження, неприйняті рішення про застосування (використання) Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України та подання цього рішення (Указу) Верховній Раді України на схвалення; не внесені до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та зобов'язання Президента України вчинити всі вищезазначені дії, та до Верховної Ради України про зобов'язання невідкладно розглянути питання про ініціювання конституційної процедури імпічменту Президента України.

Проте, як вбачається з зазначеної постанови суду, судом не вирішено питання щодо позовної вимоги Швеця О.Г. про визнання протиправною бездіяльністю Верховної Ради України щодо розгляду питання про ініціювання конституційної процедури імпічменту Президента України в якості реагування (на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені ч. 2 ст. 19, ст. 111 Конституції України) на оскаржувані протиправну бездіяльність Президента України щодо організації оборони України у передбаченій Конституцією і законами України спосіб.

Відповідно до пункту 1 частини 1 статті 168 Кодексу адміністративного судочинства України, суд що ухвалив судові рішення, може за заявою особи, яка брала участь у справі, чи з власної ініціативи прийняти додаткову постанову чи постановити додаткову ухвалу, якщо щодо однієї із позовних вимог, з приводу якої досліджувалися докази, чи одного з клопотань не ухвалено рішення.

Додаткове судове рішення є невід'ємною складовою основного судового рішення.

Враховуючи що під час розгляду справи, судом було належним чином досліджено всі обставини справи, в тому числі надана правова оцінка вимозі позивача щодо визнання протиправною бездіяльністю Верховної Ради України щодо розгляду питання про ініціювання конституційної процедури імпічменту Президента України, проте помилково не ухвалено рішення щодо зазначеної позовної вимоги, колегія суддів вважає за необхідне ухвалити у справі додаткову постанову.

Керуючись статтями 168, 221, 232 Кодексу адміністративного судочинства України, суд -

п о с т а н о в и в:

Відмовити у задоволенні позову Швеця Олега Григоровича в частині позовних вимог про визнання протиправною бездіяльністю Верховної Ради України щодо розгляду питання про ініціювання конституційної процедури імпічменту Президента України в якості реагування (на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені ч. 2 ст. 19, ст. 111 Конституції України) на оскаржувану протиправну бездіяльність Президента України щодо організації оборони України у передбаченій Конституцією і законами України спосіб.

Постанова може бути переглянута Верховним Судом України у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

Головуючий:

(підпис)

В.І. Маслій

Судді:

(підпис)

О.В. Калашнікова

(підпис)

Т.С. Розваляєва

(підпис)

О.В. Кравцов

(підпис)

К.Г. Леонтович

3 оригіналом
згідно

Посвідчення судді